

*Дерда М. І.,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича*

КАНАДСЬКА АГЕНЦІЯ МІЖНАРОДНОГО РОЗВИТКУ (КАМР) ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

У цій статті розглядається технічна допомога як інструмент ведення зовнішньої політики. Свою увагу автор зосередив на окремій урядовій організації Канади – Канадській агенції міжнародного розвитку. Розкривається мета, завдання організації, напрямки роботи та характер діяльності як у світі, так і в Україні зокрема.

Ключові слова: “технічна допомога”, “країна-донор”, “фокусні держави”, “продовольча безпека”, “проект”.

В этой статье рассматривается техническая помощь как инструмент ведения внешней политики. Свое внимание автор сосредоточил на отдельной правительственной организации Канады – Канадского агентства международного развития. Раскрывается цель, задачи организации, направления работы и характер деятельности как в мире, так и в Украине в частности.

Ключевые слова: “техническая помощь”, “страна-донор”, “фокусные государства”, “продовольственная безопасность”, “проект”.

This article investigates technical assistance as a tool of foreign policy. The author focused attention on a governmental organization of Canada – Canadian International Development Agency. In this article reveals the organization's goal, tasks, direction and nature of work in the world and in Ukraine in particular.

Keywords: “technical assistance”, “country-donor”, “country of focus”, “food security”, “project”.

Актуальність дослідження. У сучасній системі міжнародних відносин технічна допомога відіграє роль важливого інструменту розвитку країни. Для багатьох країн, що розвиваються технічна допомога є основним видом допомоги в цілому, що надається як розвиненими країнами, так і міжнародними організаціями. Країни, що розвиваються та країни з перехідною економікою зацікавлені в отриманні такого роду сприяння, оскільки воно реально допомагає вирішенню глобальних завдань, що стоять перед цими країнами: зростання економіки, збільшення науково-технічного потенціалу, соціальний розвиток, вирішення проблеми бідності, побудова громадянського суспільства, нарощування потенціалу з метою підвищення конкурентоспроможності країни, підтримка інституційних реформ тощо.

Одним з основних донорів технічної допомоги є різноманітні організації, які роблять значний вплив на розвиток міждержавних відносин. Країни, які надають допомогу та реалізують свої проекти в Україні є, як правило, основними її стратегічними партнерами. Ми зосередимо свою увагу на окремій урядовій організації Канади – Канадській агенції міжнародного розвитку (КАМР) / Canadian International Development Agency (CIDA). Адже саме ця організація одна із перших, починаючи з 1991 року, активно співпрацює з Україною.

Канадська агенція міжнародного розвитку (КАМР) – федеральна організація уряду Канади. Основною метою цієї структури є планування та впровадження міжнародних програм, спрямованих на розвиток співробітництва, поліпшення добробуту, надання гуманітарної та технічної допомоги для сприяння у створенні більш безпечного, справедливого та заможного світу. У роботі Канадського агентства міжнародного розвитку можна виділити три пріоритетні напрями: підвищення продовольчої безпеки, забезпечення майбутнього дітей та молоді та стимулювання сталого економічного зростання. Разом з тим, є ще декілька тем, на які звертає увагу КАМР. Це екологічні проблеми, питання рівності прав жінок та чоловіків, а також зміцнення інститутів управління [3].

Свої проекти КАМР наразі впроваджує у 20 так званих „фокусних” країнах. Вони були обрані на основі їх реальних потреб, здатність отримати користь з наданої допомоги та їх узгодження з канадськими зовнішньополітичними пріоритетами. На Американському континенті підтримку Канади через КАМР отримують Болівія, Колумбія, Гаїті, Гондурас, Перу. Окремі програми існують і для країн Карибського басейну. У регіоні Азії у „фокусній” групі Афганістан, Бангладеш, Індонезія, Пакистан та В'єтнам. У Північній Африці та на Близькому Сході – Західний берег і сектор Газа Палестини. У Тропічній Африці – Ефіопія, Гана, Мозамбік, Малі, Сенегал, Судан, Танзанія. У двадцятку „фокусних” держав входить і Україна [1].

Канадська програма технічної співпраці Канади з Україною, керує якою саме Канадська агенція міжнародного розвитку, почала діяти з 1991 року. Вона забезпечує фінансування проектів, як з обов'язковим внеском зі сторони канадських фірм, неурядових організацій та державних установ, так і через спеціалізовані програми підтримки економічних та демократичних змін в Україні та збільшення ядерної безпеки. Головними компонентами Канадської програми технічної співпраці з Україною в 1998 р. визначені [5]:

1. Розвиток приватного сектора. Діяльність в цьому напрямі забезпечує підтримку українському приватному сектору, що формується. Ініціативи сконцентровані на розвитку малого бізнесу, малих та середніх підприємств, навчанні управління економікою, розвитку кредитних спілок.

2. Демократичний розвиток і державне управління. Ініціативи фокусуються на зміцненні демократичних підступів, розвитку професійної суспільної та державної служби, підтримці становлення сучасної юридичної і судової системи.

3. Сприяння торгівлі та інвестиціям. Канадська програма технічної співпраці може на давати безпосередню підтримку деяким типам проектів, спрямованим на активізацію торгівлі та інвестиційних зв'язків Канади з Україною.

У 2001 році КАМР розробила нову структуру програм з метою регулювання програм технічного співробітництва з Україною на період з 2002 по 2006 рік. Структура програм, яка має назву „Шлях до реформи”, є спробою планування технічного співробітництва за участю Канади таким чином, щоб забезпечити розробку більш ефективних проектів, отримання помітних результатів та найкращого результату, використовуючи наші обмежені

ресурси. Планування технічної співпраці за участю Канади на період 2002-2006 років зосередилось на вдосконаленні структур управління та інституціонального потенціалу і вдосконаленні громадського суспільства. Зважаючи на цю основну мету та бюджет канадської сторони, який обмежується сумою у 19 млн. канадських доларів на рік, КАМР вирішила сконцентрувати наявні ресурси на сфері управління, співпрацюючи на рівні ініціативи згори (управлінські структури та інституційний потенціал) та у напрямку ініціативи знизу (розвиток громадянського суспільства), а також на рівні прийняття рішень та забезпечення верховенства права.

Наразі в рамках “Програми глобального партнерства проти поширення зброї і матеріалів масового знищення” (The Global Partnership Against the Spread of Weapons and Materials of Mass Destruction (G8GP)), очолюваної країнами Великої вісімки, Канада та Україна співпрацюють за проектами в сфері ядерної безпеки (включаючи Чорнобильський фонд “Укриття”), перекваліфікації науковців, які раніше займалися зброєю (за допомогою Українського науково-технологічного центру) і прикордонної безпеки [7].

Серед результатів, на які спрямована діяльність КАМР в Україні у рамках Програми технічної співпраці є [8]:

- зміцнення структур державного управління та інституціонального потенціалу у ключових галузях (напр., державне управління та судова система, розвиток приватного сектору, сільське господарство, торгівля, соціальне забезпечення та охорона здоров’я);

- зміцнення громадського суспільства та більша повага до прав та демократичних принципів (напр., більший доступ до кредитів, знань та досвіду, покращення доступності та доступу до інформації для неурядових організацій та широкого загалу, зміцнення сільськогосподарської галузі, збільшення ролі, яку відіграють неурядові організації та громада при прийнятті рішень на урядовому рівні);

- економічне благополуччя (напр., розвиток стартових можливостей для малого бізнесу).

Загалом, КАМР залучена в широкий спектр проектів. Організація наразі в найбільше уваги приділяє двом ключовим областям – сталому економічному зростанню за рахунок цілого ряду програм, а також продовольчій безпеці. Україна знаходиться у вигідному становищі, будучи чинником забезпечення продовольчої безпеки у всьому світі завдяки сільськогосподарським ресурсам. І тут ключовим, на думку канадських фахівців, має бути розвиток малого бізнесу. Завдяки співпраці КАМР з Українсько-Канадським бізнес-центром у період з 1996 по 2008 рр. у рамках двох проектів пройшли навчання понад 500 бізнесменів, започаткували діяльність близько 80 компаній, тим самим створивши 2000 робочих місць. У той же час майже сотня українців відвідали Канаду, аби розширити свої знання у сфері розвитку малого бізнесу.

Загалом, КАМР зобов’язується: створити економічно стабільну основу шляхом зміцнення системи управління державними фінансами та нормативної бази; сприяти збільшенню кількості компаній у тому числі тих, власниками яких є жінки, шляхом розширення доступу до кредитів та інших фінансових послуг, і, інвестуючи в людей, проводячи для них спеціальні тренінги [2].

Проекти, які реалізує КАМР в Україні, поділяють на два типи: програми, які впроваджуються виключно в нашій державі та програми, в яких окрім України, беруть участь й інші країни. Щодо перших, то наразі дієвими є 21, других – 17. Така різниця у кількості проектів пояснюється тим, що Україна – єдина європейська держава “фокусної групи” КАМР, тож не всі програми є доцільними для реалізації у нашій країні. Адже проекти, які впроваджуються на території України, в основному, спрямовані на розбудову громадянського суспільства, підтримку демократичного розвитку, покращення роботи органів місцевого самоврядування та судочинства, захист навколишнього природного середовища та модернізацію сільського господарства. А, до прикладу, Малі – одна із найбільш небезпечних держав світу, де основною увагою звертають на подолання проблеми голоду та зниження показників смертності [4].

Загальна сума канадської технічної допомоги Україні за офіційною статистикою станом на 2009 рік становить близько 400 млн. дол. Канада є четвертим найбільшим донором для України у світі [6].

Таким чином, Канадська агенція міжнародного розвитку наразі є однією із найдієвіших організацій по наданню гуманітарної допомоги, впровадженню проектів та програм, які сприяють розвитку економіки, медицини, освіти, демократії у країнах, що розвиваються. У співпраці КАМР з Україною основну увагу звертають на технічне співробітництво, зосереджуючи увагу на структурі управління, розбудові інституційних можливостей, укріпленні громадянського суспільства та зміцненні ядерної безпеки.

Література:

1. Blumberg M. Canada Narrows Focus of Countries for CIDA Aid as part of Aid Effectiveness Agenda [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.globalphilanthropy.ca/index.php/blog/comments/canada_narrows_focus_of_countries_for_cida_aid_as_part_of_aid_effectiveness/
2. CIDA & Sustainable Economic Growth: A success story from Ukraine. [Електронний ресурс]. / Canadian International Development Agency Website. Режим доступу: <http://www.acdi-cida.gc.ca/acdi-cida/ACDI-CIDA.nsf/eng/FRA-1130105425-LNK>
3. CIDA’s plans, priorities, and results. About CIDA. [Електронний ресурс]. / Canadian International Development Agency Website. – Режим доступу: <http://www.acdi-cida.gc.ca/acdi-cida/acdi-cida.nsf/eng/NIC-5313423-N2A>
4. Ukraine – CIDA-Funded Projects. [Електронний ресурс]. / Canadian International Development Agency Website. Режим доступу: <http://www.acdi-cida.gc.ca/cidaweb/cpo.nsf/fWebCSAZen?ReadForm&idx=10&CC=UA#aos>
5. Баран Е. Канадське співробітництво з Україною //Зовнішня торгівля. – 1999. – № 1-2. – С. 34-35.
6. Історія двосторонніх відносин. [Електронний ресурс]. / Посольство України в Канаді. – Режим доступу: <http://www.ukremb.ca/canada/ua/publication/content/7979.htm>
7. Канада та Україна. [Електронний ресурс]. / Уряд Канади. –Режим доступу: <http://www.canadainternational.gc.ca/ukraine/index.aspx?lang=ukr>
8. Протокол зустрічі Віце-прем’єр-міністра України В.Рогового з Міністром міжнародного співробітництва Канади М.Мінною. [Електронний ресурс]. / Посольство України в Канаді. – Режим доступу: <http://www.infoukes.com/ukremb/protocol-u.shtml>